

ההוא רויא דיתב בשירותא דפוריא והוה קמיה על פתורא כמה זינן דחמר חדת ועתיק פתח ואמר כתיב יום משתה ושמחה וכתב שמחה ומשתה זימנן אקדמיה למשתה וזימנן אקדמיה לחדוא בגין מאן דאשתמודע לחמרא ורוי מינה לא בעי אולפן משתיא וכד מטי ליה חדותא שתי חמרא בלגינא ברם מאן דבעי אולפן משתיא איהו שתי ברישא ולבתר כן חדי טובא תא חזי דאתוון דמשתה ושמחה כחדא אינון ולית ביניהו מידי מלבר חטרתא דחי'ת וכרעא דתי'ו חטרתא היא לעילא וכרעא היא לתתא בגין דחמרא אזיל מעילא לתתא למעוהי דגברא ומתמן סליק לעילא למוחיה ומרוי יתיה ההוא ינוקא דלא שרי ליה אבוה למישתי חמר סגי ואבוה הוה שתי אמר ההוא גברא לבריה שמחה ומשתה כתיב מאן דאשתמודע לבריה למצלי ליה בעידן עקתיה ולמימר תושבחן כד מטי פורקניה שמחה דהיא לעילא אתא ברישא בגין דא משתה בתרה ברם ההוא ינוקא דלא אשתמודע לבריה אי שתי חמרא דאיהו משתה ברישא דהוא לתתא לית ליה ולא מידי תא חזי חטרתא דחי'ת במיצעותא וכרעא דתי'ו בסטרא דשמאלא ברם בסטרא דימינא דא ודא אחת היא בגין דסטרא דימינא דאיהי רחמים וחסד ושיזבא לעילא ולתתא כהדדי אינון ברם בסטרא דשמאלא דאיהי גבורה ודין מאן דרוי מן חמרא דלא כאורייתא אחידא ביה ההיא סטרא דשמאלא ומחתיה ליה לתתא ולשמאלא סגי ומיצעותא אתווא דאיהו תפארת דנטר לפקודא דרבנן ורוי חמרא כאולפן אורייתא ההיא משתיא סלקא לעילא ולעילא ומינה פורקנא

דבילה קעילית

מעשה בשכור אחד שישב בסעודת פורים, והיו לפניו על השולחן כמה מיני יין ישן וחדש, פתח ואמר: כתוב אחד אומר יום משתה ושמחה וכתוב אחד אומר שמחה ומשתה, פעמים הקדים את המשתה ופעמים הקדים את השמחה, והטעם כי מי שהוא מכיר את היין ומשתכר ממנו אין צריך ללמדו על השתיה, וכאשר באה לו שמחה הוא שותה בכדו, אבל מי שצריך ללמדו לשתות הוא שותה תחילה ואחר כך הוא שמח הרבה.

בא וראה אותיות משתה ושמחה כאחת הם, ואין ביניהם דבר רק חטוטרות שבאות חי"ת והרגל שבאות תי"ו, החטוטרות היא למעלה והרגל היא למטה. והטעם כי היין הולך ממעלה למטה למעיים של האדם, ומשם הם עולים למוחו ומשכרים אותו.

מעשה בתינוק שלא הניחו אביו לשתות יין הרבה והאב עצמו היה שותה, אמר אותו אדם לבנו כתוב שמחה ומשתה, מי שמכיר את בוראו להתפלל אליו בעת צרתו ולומר שבחו כאשר באה גאולתו, שמחה שהיא למעלה היא באה בתחילה ועל כן המשתה אחריה, אבל אותו תינוק שאינו מכיר את בוראו, אם הוא שותה יין שהמשתה הוא תחילה שהוא למטה אין לו ולא כלום.

בא וראה חטוטרות החי"ת היא באמצע ורגל התי"ו בצד שמאלו אבל בצד ימינו זה וזה אחד הוא, והטעם דבצד ימין שהוא רחמים וחסד והצלח – למעלה ולמטה יחדיו הם, אבל בצד שמאל שהיא גבורה ודין – מי שמשתכר מן היין שלא כתורה או חזתו אותה רוח שמאלית ומורידה אותו למטה ולשמאל הרבה. ואמצע האותיות שהיא התפארת ששומר מצות חכמים ומשתכר מן היין כפי שלמדה התורה, אותה שתיה עולה למעלה ולמטה וממנה גאולה

ושיזבא לכל עקתא בישא וחרנא אמר אף חטרתא בשמאלא היא ולית במיצעות אתוותא ולא מידי כמה עקתין בישין אייתי חמר בעלמא אדם קדמאה אכל מינה ומייתי קטלא ולטותא לעלמא נח רוי מינה ואיתליט תילתא דעלמא פתח רבי שתאי פומיה וגרגר תלתא כוזא דחמרא ואמר אי ביש לית ביש מינה ואי טב לית טב מינה דאית לה תרין סטרין בישין מלבר ומלגו ההוא זג מלבר וחרצן מלגו ותרווייהו מן סטרא דמסאבא דמלבר אית בה סומקא ואי משהין לה בחמרא משויא כדמא ודמלגו איהי מרירא טפי ואיהי טפה דמלאכא דמותא דאי משהין לה בחמרא מייתי מרירותא בהדה וכד בטשין לה טובא ברגליהון נפקא חמרא מבין סטרין בישין ומדממשיך לה דלא ליתערב בה מסואבתא דזגין וחרצנין חמרא שמה ונחתת לגובא ומתמן עאלין לה לחביתא ורתח יומין סגיאין כיומיו דנחתת טופנא אארעא וכיומיו דהוה משה רעיא מהימנא ברקיעא עילאה עד דנח רוגזיה והוה חמרא מעליא וכולהו עבידתא דחמרא במשתוקא בגין דקלא קשיא לחמרא והיא עבידא דכד רוי מינה צווחין בקלא וטפחין בידיהון ומקפצין ברגליהון לתקנא כל בישא דאית בה רזא דחמרא דאתוותא י"ד י"ד נו"ן דשתו לה בפוריא בגין עזקתא דמלכא טפשא דרבי ית המן חייבא ואעדי עזקתא מן י"ד ידיה ויהבה בי"ד המן חייבא ורבי יתיה רבו סגי עד דמטי לנו"ן אמה ואצטליב עלה חרנא אמר היא עזקתא דהוה בי"ד המן חייבא ואיתהיבת בי"ד מרדכי זכאה

דבילה קעילית

והצלה לכל צרה רעה. ואחרים אומרים אף החטרת בשמאל היא ואין באמצע האות ולא כלום.

כמה צרות רעות הביא היין לעולם, אדם הראשון אכל ממנו והביא מות וקללה לעולם, נח השתכר ממנו ונתקלל שליש העולם. פתח רבי שתאי פיו וסבא שלשה מדות של יין ואמר: אם הוא רע אין רע ממנו, ואם הוא טוב אין טוב ממנו. לפי שיש לו שני צדדים רעים, מבחוץ ומבפנים, הזג מבחוץ והחרצן מבפנים, ושניהם מן צד הטומאה. החיצון יש בו אודם ואם מעכבים אותו ביין עושהו כדם, ושבפנים הוא מר יותר והוא הטפה של מלאך המות ואם מעכבין אותו ביין מביא מרירות עמו.

ובשעה שבועטים אותה הרבה ברגליהם יוצא היין בין הצדדים הרעים, ומשממשיכו שלא יהיה בו תערובת פסולת של זגין וחרצנין יין שמו, ויורדת לבור ומשם מעלין אותו לחבית, והוא תוסס ימים רבים כימים שירד המבול על הארץ וכימים שהיה משה הרועה הנאמן בשמים העליונים, עד שנח כעסו ונעשה יין מעולה. וכל עבודות היין בשתיקה, והטעם שהקול קשה לייין. והוא גורם שכאשר משתכרין ממנו צועקים בקול ומוחאים בכפיהם ומקפצים ברגליהם, לתקן כל הרע שיש בו.

סוד היין שאותיותיו י"ד י"ד נו"ן, ששותים אותו בפורים. והטעם בשביל חותמו של המלך הטפש שגידל את המן הרשע והסיר את טבעתו מעל י"דו ונתנה בי"ד המן הרשע, וגדלו גדולה הרבה עד שהגיע לנו"ן אמה ונתלה עליו. אחרים אומרים שניטלה מי"ד המן הרשע וניתנה בי"ד מרדכי הצדיק, בחדש אדר שמזלו דגים (נו"ן).

כאן נשתכר מחבר הפירוש, מכאן והלאה פירוש תלמידיו

בירחא דגדיא נונ"א חברייא יתיבו לשירותא דפוריא והוה קמייחו ריפתא ונונא חד דמטוי ולא הוה חמרא קם ההוא ינוקא ואחיד לה לנונא בתרין ידוהי ופתח ואמר הא י"ד דימינא והא י"ד דשמאלא והא נונ"א ואיהי רזא דחמרא דאיהי יין אמר ליה ההוא סבא לא כן הוא דנו"א אריכא במיצעותא ליתא אלא הכין הוא אזל רמי נפשיה בערסא אסטרא דשמאלא ויהיב תרין ידיה קדם אנפוהי ואמר הא י"ד וי"ד ובתרה גופא דאיהי אריכא טובא ואיהי נונ"א ברם חבריא צווחין לאו היינו חמרא אית דאמרי לית לה ריחא ואית דאמרי לית לה טעמא ובפלוגתא ריחיה חלא וטעמיה חמרא אי מברכין עליה בורא פרי הגפן ברם מאן דחביב עליה חמרא אמר דא היא רזא דיין זימנא קמא שתי קימעא כיו"ד דהיא זוטרא זימנא תניינא שתי נמי קמעא כיו"ד דהיא זוטרא ברם מכאן ואילך שתי חדא אריכתא כנו"א אריכא דלית לה שיעורא.

חמרא לובא

החברים ישבו לסעודת פורים והיה לפנייהם לחם ודג אחד צלוי, ולא היה יין. קם תינוק אחד ותפס את הדג (הוא נונ"א) בשתי ידיו, ופתח ואמר, הנה י"ד ימין והנה י"ד שמאל והנה נונ"א, והוא סוד היין שנקרא שמו 'יין'. אמר לו אותו זקן לא כן הוא כי אין אות נונ"א פשוטה באמצע התיבה, אלא כך הוא. הלך והטיל עצמו במטה על צד שמאלו ונתן שתי ידיו לפני פניו ואמר, הנה י"ד וי"ד ואחריו הגוף שהוא ארוך הרבה והוא הנו"א. אבל החברים אומרים אין זה יין, יש אומרים שאין בו ריח, ויש אומרים שאין בו טעם. ונחלקו ביין שריחו חומץ וטעמו יין אם מברכין עליו בורא פרי הגפן.

אבל מי שחביב עליו היין אומר, זה הוא סוד היין, פעם ראשונה שותה מעט כיו"ד שהיא קטנה, פעם שנית שותה מעט כיו"ד שהיא קטנה, מכאן ולהבא הוא שותה שתיה ארוכה כאות נונ"א ארוכה שאין לה שיעור.

חייב אינש לבסומי

בשעה שאדם שותה יין בפורים הרי הוא מתקן שלשה חושים, המראה והריח והטעם, לפי שהם נהנין מן היין. אבל חושי השמיעה והמישוש אין להם הנאה מן היין, ואין להם תיקון בו. רק אם יתקן שלשה חושים בתיקון גמור יהיה נידון אחר רובו, ומאליהם יתוקנו גם השמיעה והמישוש. אבל מי שאינו מתקן שלשת החושים תיקון גמור, יצטרפו המיעוט שאינו מתקן מהם עם ב' החושים שאינם מתוקנים, ואם יהיה נידון אחר רובו לא יתקן כלום. לפיכך גזרו חכמים שישתה כוסות הרבה עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, ואז נכנסו גם השמיעה והמישוש תחת ממשלת היין, וזהו תיקונם.

(ספר "הדיבוק")